

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi brexit-mukautusvarauksen kansallisesta toimeenpanosta ja siihen liittyviksi laeiksi

Asia

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi brexit-mukautusvarauksen kansallisesta toimeenpanosta ja siihen liittyviksi laeiksi (HE 134/2022 vp).

Valiokuntakäsittely

Valiokunnan mietintö: Talousvaliokunta (TaVM 28/2022 vp).

Päätös

Eduskunta on hyväksynyt seuraavat lait:

Laki

brexit-mukautusvarauksen kansallisesta toimeenpanosta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Lain soveltamisala

Tässä laissa säädetään brexit-mukautusvarauksen, jäljempänä *varaus*, kansallisesta toimeenpanosta. Tällä lailla täydennetään brexit-mukautusvarauksen perustamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2021/1755, jäljempänä *EU-asetus*, kansallista soveltamista.

Tätä lakia ei sovelleta Ahvenanmaan maakunnassa.

Eduskunnan vastaus EV 205/2022 vp

2 §

Suhde muuhun lainsäädäntöön

Varauksen varoista rahoitettavan tuen myöntämiseen, maksamiseen, seurantaan, tarkastukseen ja takaisinperintään sovelletaan, mitä yrityksen kehittämisavustuksesta säädetään valtionavustuksesta yritystoiminnan kehittämiseksi vuosina 2021—2028 annetussa laissa (758/2021) ja muualla laissa, ellei tästä laista muuta johdu.

2 luku

Viranomaiset ja niiden tehtävät

3 §

Työ- ja elinkeinoministeriön tehtävät

Työ- ja elinkeinoministeriö toimii Euroopan unionin varausta koskevassa lainsäädännössä tarkoitettuna hallinnoinnista vastaavana elimenä ja hoitaa EU-asetuksen 14 artiklassa tarkoitettut tehtävät, joita ei ole säädetty muun viranomaisen tehtäväksi.

Työ- ja elinkeinoministeriö päättää varauksen varojen osoittamisesta varoja välittävillä toimielimillä valtion talousarvioon otettujen määrärahojen puitteissa.

4 §

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten tehtävät ja toimivalta

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset toimivat varauksen tukea välittävinä toimieliminä. Välittävät toimielimet hoitavat niille tässä laissa ja muualla laissa annettuja varaukseen liittyviä tehtäviä työ- ja elinkeinoministeriön lukuun ja sen vastuulla.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset toimivat hallinnoimiaan varauksesta rahoitettavia avustuksia koskevissa asioissa valtionavustuslaissa (688/2001) tarkoitettuina valtionapuviranomaisina.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten tehtävänä on lisäksi:

1) laatia EU-asetuksessa tarkoitettu hallinto- ja valvontajärjestelmän kuvaus, kun on kysymys väittävän toimielimenomasta toiminnasta varaukseen liittyvien tehtävien hoidossa, ja ylläpitää kuvausta;

2) kirjata ja tallentaa myöntämistään avustuksesta aiheutuneita menoja koskevat ja muut tämän lain soveltamiseksi tarvittavat tiedot 6 §:ssä tarkoitettuun sähköiseen tietojärjestelmään;

3) antaa varauksen varoista myöntämistään avustuksista työ- ja elinkeinoministeriölle sen asettamaan määräaikaan mennessä EU-asetuksessa tarkoitettua johdon vahvistuslausumaa vastaava vahvistuslausuma.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle säädettyjä tehtäviä hoitavista toimivaltaisista elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista säädetään elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista annetussa laissa (897/2009) ja sen nojalla annetussa valtioneuvoston asetuksessa.

Eduskunnan vastaus EV 205/2022 vp

5 §

Valtiovarainministeriön valtiovarain controller -toiminnon tehtävät

Valtiovarainministeriön valtiovarain controller -toiminto toimii EU-asetuksessa tarkoitettuna riippumattomana tarkastuselimenä ja vastaa varaukseen sovellettavassa Euroopan unionin lainsäädännössä ja tässä laissa säädetyistä tehtävistä.

Valtiovarain controller -toiminto laatii ja ylläpitää EU-asetuksessa tarkoitettua hallinto- ja valvontajärjestelmän kuvauksen, kun on kysymys toiminnon omasta toiminnasta.

Lisäksi valtiovarain controller -toiminto ilmoittaa tekemiensä tarkastusten tuloksista työ- ja elinkeinoministeriölle ja toimivaltaiselle elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle sekä laatii yhteenvedon suorittamistaan tarkastuksista varauksen käytöstä annettavaa jäsenvaltion varauksesta maksettavaa rahoitusosuutta koskevaa hakemusta varten.

3 luku

Seuranta ja valvonta

6 §

Varauksen hallinnointiin käytettävä tietojärjestelmä

Varauksen hallinnointiin käytetään valtionavustuksesta yritystoiminnan kehittämiseksi vuosina 2021—2028 annetun lain 28 §:n 1 momentissa tarkoitettua sähköistä tietojärjestelmää.

7 §

Viranomaisten oikeus tietojen luovuttamiseen ja tiedonsaantioikeudet

Työ- ja elinkeinoministeriöllä ja valtiovarainministeriön valtiovarain controller -toiminnolla sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksilla on oikeus salassapitosäännösten estämättä saada maksutta toiselta viranomaiselta ja julkista tehtävää hoitavalta taholta tuen hakijana ja tuen saajana toimivan luonnollisen henkilön ja oikeushenkilön taloudellista asemaa, liike- ja ammatitointia, hakijalle ja saajalle julkisista varoista myönnettyä rahoitusta ja muuta tuen kannalta merkittävää olosuhdetta koskevia tietoja, jotka ovat välttämättömiä tässä laissa ja Euroopan unionin lainsäädännössä tarkoitettujen tehtävien hoitamiseksi. Työ- ja elinkeinoministeriöllä ja valtiovarainministeriön valtiovarain controller -toiminnolla sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksilla on oikeus saada tässä momentissa tarkoitettuja välttämättömiä tietoja tuen käytöstä myös tuen saajalta.

Työ- ja elinkeinoministeriöllä ja valtiovarainministeriön valtiovarain controller -toiminnolla sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksilla on oikeus salassapitosäännösten estämättä luovuttaa tässä pykälässä tarkoitettuja välttämättömät tiedot muulle viranomaiselle, julkista tehtävää hoitavalta taholta ja Euroopan unionin toimielimelle, elimelle ja laitokselle niiden lakisäätötehtävien hoitamiseksi.

Eduskunnan vastaus EV 205/2022 vp

4 luku

Tarkastukset

8 §

Euroopan unionin toimielinten, elinten ja laitosten tarkastusoikeus

Euroopan komission, Euroopan petostentorjuntaviraston, Euroopan tilintarkastustuomioistuinten, Euroopan syyttäjänviraston sekä muiden Euroopan unionin toimielinten, elinten ja laitosten tarkastusoikeudesta säädetään Euroopan unionin lainsäädännössä.

9 §

Kansallisten viranomaisten tarkastusoikeudet

Valtiovarainministeriön valtiovarain controller -toiminnolla on oikeus tehdä työ- ja elinkeinoministeriöön, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksiin sekä valtionavustuksesta yritystoiminnan kehittämiseksi vuosina 2021—2028 annetun lain 5 §:ssä tarkoitetun avustuksen saajiin kohdistuvia tarkastuksia tässä laissa säädettyjen tehtävien hoitamiseksi.

Työ- ja elinkeinoministeriöllä on oikeus tehdä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksiin sekä avustusten saajiin ja hakijoihin kohdistuvia tarkastuksia tässä laissa säädettyjen tehtävien hoitamiseksi.

Työ- ja elinkeinoministeriön ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä niiden käyttämän tarkastajan oikeudesta tarkastaa avustuksen hakijan ja avustuksen saajan liiketoimintaa säädetään lisäksi valtionavustuksesta yritystoiminnan kehittämiseksi vuosina 2021—2028 annetun lain 18 §:ssä.

Valtiovarainministeriön valtiovarain controller -toiminto, työ- ja elinkeinoministeriö sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset voivat tehdä tarkastuksen itse tai valtuuttaa muun tarkastustyötä tekevän viranomaisen tai tilintarkastajan tekemään sen puolestaan. Tilintarkastajan on oltava tilintarkastuslaissa (1141/2015) tai julkishallinnon ja -talouden tilintarkastuksesta annetussa laissa (1142/2015) tarkoitettu tilintarkastaja tai tilintarkastusyhteisö. Valtuutetun tilintarkastusyhteisön on nimettävä tarkastuksesta päävastuussa oleva tilintarkastaja.

Ulkopuolinen asiantuntija voi työ- ja elinkeinoministeriön pyynnöstä avustaa tarkastuksessa. Tilintarkastajaan ja ulkopuoliseen asiantuntijaan sovelletaan valtion virkamieslain (750/1994) 14 ja 15 §:ää sekä rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä hänen hoitaessaan tässä laissa säädettyjä tehtäviä. Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa (412/1974).

10 §

Tarkastajan toimivalta

Valtiovarainministeriön valtiovarain controller -toiminnolla, työ- ja elinkeinoministeriöllä, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksilla ja niiden valtuuttamalla 9 §:ssä tarkoitetulla viranomaisella ja tilintarkastajalla on oikeus päästä tuen myöntämisen ja käytön kannalta merkityksel-

Eduskunnan vastaus EV 205/2022 vp

lisiin rakennuksiin, toimitiloihin ja paikkoihin. Tarkastuksen saa suorittaa pysyväisluonteiseen asumiseen käytettävissä tiloissa vain, jos niissä harjoitetaan ammattitoimintaa. Pysyväisluonteiseen asumiseen käytettävään tilaan kohdistuvan tarkastuksen voi toimittaa vain valtiovarainministeriön valtiovarain controller -toiminto, työ- ja elinkeinoministeriö sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset sekä niiden valtuuttama viranomainen. Ulkopuolisen asiantuntijan oikeuteen avustaa tarkastuksen toimittamisessa pysyväisluonteiseen asumiseen käytettävissä tiloissa sovelletaan, mitä 9 §:n 5 momentissa säädetään.

Tarkastajalla on oikeus tarkastaa kaikki tarkastuksen kannalta tarpeelliset tiedot, selvitykset, asiakirjat, tietojärjestelmät, tallenteet, muu aineisto ja olosuhteet. Tarkastajalla on oikeus ottaa tässä momentissa tarkoitettu aineisto haltuunsa, jos tarkastuksen asianmukainen tekeminen sitä edellyttää. Haltuun otetut asiakirjat ja muu aineisto tulee viipymättä palauttaa, kun tarkastaminen ei enää edellytä niiden hallussapitoa.

Tarkastukseen sovelletaan lisäksi, mitä hallintolain (434/2003) 39 §:ssä säädetään.

11 §

Virka-apu

Valtiovarainministeriön valtiovarain controller -toiminnoilla, työ- ja elinkeinoministeriöllä, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksilla ja niiden valtuuttamalla 9 §:ssä tarkoitetuilla viranomaisella ja tilintarkastajalla sekä Euroopan unionin toimivaltaisilla toimielimillä, elimillä ja laitoksilla on oikeus saada poliisi-, tulli-, vero- ja ulosottoviranomaisilta virka-apua tarkastuksen tekemisessä.

5 luku

Erinäiset säännökset

12 §

Kirjanpitoaineiston ja muun todentavan aineiston säilyttäminen

Työ- ja elinkeinoministeriön, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten, ja valtiovarainministeriön valtiovarain controller -toiminnon on säilytettävä tämän lain toimeenpanoon liittyvä todentava aineisto vuoden 2029 loppuun, jollei kansallisessa lainsäädännössä taikka vähämerkityksistä tukea tai valtiontukea koskevassa Euroopan unionin lainsäädännössä edellytetä pidempää säilyttämisaikaa.

13 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Laki

valtionavustuksesta yritystoiminnan kehittämiseksi vuosina 2021—2028 annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan väliaikaisesti valtionavustuksesta yritystoiminnan kehittämiseksi vuosina 2021—2028 annetun lain (758/2021) 3 ja 21 § sekä 28 §:n 1 momentti sekä
lisätään lakiin väliaikaisesti uusi 12 a ja 14 a § seuraavasti:

3 §

Avustusten rahoittaminen

Tämän lain mukaisiin avustuksiin voidaan käyttää kansallisia varoja ja Euroopan unionin varoja. Käytettäessä avustuksen rahoittamiseen Euroopan unionin varoja on avustuksia myönnettäessä otettava huomioon Suomen alue- ja rakennepolitiikan ohjelman 2021—2027 tavoitteet tai muun Euroopan unionin rahoitusvälineen käyttöä koskevat tavoitteet.

Silloin, kun tässä laissa tarkoitettujen avustusten rahoittamiseen käytetään Euroopan unionin varoja, sovelletaan, mitä alueiden kehittämisen ja Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan hankkeiden rahoittamisesta annetun lain (757/2021) 28, 30, 37—39, 42, 46—54 ja 75 §:ssä säädetään. Sellaisiin Euroopan unionin varoista rahoitettuihin avustuksiin, jotka myönnetään brexit-mukautusvarauksesta, sovelletaan kuitenkin ainoastaan alueiden kehittämisen ja Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan hankkeiden rahoittamisesta annetun lain 30 §:ää.

12 a §

Avustuksen hakeminen brexit-mukautusvarauksesta

Edellä 12 §:ssä tarkoitettu hakemus, jolla haetaan yrityksen kehittämisavustusta brexit-mukautusvarauksesta myönnettävistä varoista, on tehtävä viimeistään 31 päivänä elokuuta 2023.

14 a §

Brexit-mukautusvarauksesta myönnettyjen avustusten maksaminen

Avustus on maksettava viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2023, ellei erityisistä syistä muuta johdu.

21 §

Asiakirjojen säilyttäminen

Avustuksen saaja on velvollinen säilyttämään kaiken hankkeeseen liittyvän kirjanpitoaineiston ja muun aineiston niin, että avustuksen käytön valvonta on mahdollista. Kirjanpitoaineiston säilyttämisestä säädetään kirjanpitolain (1336/1997) 2 luvun 9 ja 10 §:ssä. Muu hankkeeseen liit-

Eduskunnan vastaus EV 205/2022 vp

tyvä aineisto on säilytettävä vähintään viisi vuotta. Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan rahastojen varoista rahoitettavien hankkeiden osalta asiakirjojen säilyttämisestä säädetään lisäksi alueiden kehittämisen ja Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan hankkeiden rahoittamisesta annetun lain 46 §:ssä.

Avustuksen saaja on velvollinen säilyttämään kaiken brexit-mukautusvarauksen varoista rahoitettuun avustukseen liittyvän kirjanpitoaineiston ja muun aineiston 31 päivään joulukuuta 2029, jollei muualla laissa tai Euroopan unionin lainsäädännössä edellytetä pidempää säilytysaikaa.

Varauksen täytäntöönpanoon osallistuvien viranomaisten kirjanpitoaineiston ja muun todentavan aineiston säilyttämisestä säädetään brexit-mukautusvarauksen kansallisesta toimeenpanosta annetun lain (/) 12 §:ssä.

28 §

Tietojärjestelmä

Tässä laissa tarkoitettuihin avustuksiin liittyviä asioita hallinnoidaan sähköisessä tietojärjestelmässä. Työ- ja elinkeinoministeriö on julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetussa laissa (906/2019) tarkoitettu tietojärjestelmän tiedonhallintayksikkö. Tietojärjestelmään tallennetaan avustuksen hakemista, myöntämistä, maksamista, seuranta, jatkotoimenpiteitä, valvontaa ja tarkastusta koskevat tässä laissa ja brexit-mukautusvarauksen kansallisesta toimeenpanosta annetussa laissa tarkoitettujen tehtävien hoitamiseksi tarpeelliset tiedot.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ja on voimassa 1 päivään tammikuuta 2027.

Laki

elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista annetun lain 3 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista annetun lain (897/2009) 3 §:n 1 momentin 11 kohta, sellaisena kuin se on laissa 759/2021, seuraavasti:

3 §

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten toimiala ja tehtävät

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset hoitavat niille erikseen säädettyjä tehtäviä seuraavilla toimialoilla:

Eduskunnan vastaus EV 205/2022 vp

11) eräät tässä momentissa tarkoitettuihin toimialoihin liittyvät Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan ohjelman toimeenpanotehtävät, brexit-mukautusvarauksen kansalliset toimeenpanotehtävät ja aluekehitystehtävät.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____.

Laki

Harmaan talouden selvitysyksiköstä annetun lain 6 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan Harmaan talouden selvitysyksiköstä annetun lain (1207/2010) 6 §:n 1 momentin 7 kohta, sellaisena kuin se on laissa 763/2021, seuraavasti:

6 §

Velvoitteidenhoitoselvityksen käyttötarkoitus

Velvoitteidenhoitoselvitys laaditaan tukemaan:

7) alueiden kehittämisestä ja rakennerahastotoiminnan hallinnoinnista annetun lain (7/2014) 8 §:ssä, alueiden kehittämisestä ja Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan toimeenpanosta annetun lain (756/2021) 9 §:n 1 momentin 7 kohdassa sekä brexit-mukautusvarauksen kansallisesta toimeenpanosta annetun lain (/) 3 §:n 1 momentissa tarkoitetun tehtävän hoitamista;

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____.

Laki

alueiden kehittämisestä ja Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan toimeenpanosta annetun lain 5 ja 7 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan alueiden kehittämisestä ja Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan toimeenpanosta annetun lain (756/2021) 5 §:n 1 kohta ja 7 §:n 1 momentti seuraavasti:

5 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *alueella* hyvinvointialue- ja maakuntajakolaissa (614/2021) tarkoitettujen maakuntien alueita lukuun ottamatta Ahvenanmaan maakuntaa;

7 §

Maakunnan liitto

Jokaisessa hyvinvointialue- ja maakuntajakolaissa tarkoitettussa maakunnassa on oltava maakunnan liitto. Alueen kuntien on oltava alueensa maakunnan liiton jäseniä.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____.

Helsingissä 7.12.2022

Eduskunnan puolesta

puhemies

pääsihteeri